כגון שרקוה ביום ולא רקוה בלילה. אם רקוה ביום דגין ע"פ רקיה בלה תהא שמיעה גדולה מרקייה לבל רקו בלילה אין יכולין לדון ע"פ רקייה בלילה דרקייה בקבלת עדות וקבלת עדות בתחילת דין כדמוכח בר"פ (ד' כה: ושם ד"ה כגון) ותחילת דין ביום לפי' בדיני ממונות כדלמר בפ' לחד דיני ממונות (סנהדרין ד' נד:) הלבך בדיקין לחזור ולהעיד ביום וכיון שגדיקין להעיד אין המעיד נעשה דיין לבל עד שרקוה שתין מעיד כגון שיש עדים אחרים מעידין לפניהם נעשה דיין לפי' בדיני נפשות לדבון ולא כרמב"ם שפירש בית טוחלין (ב"ב ד' קיג: ושם) ג' שבכנסו לבקר דוקא לבקר לבל לם נתבטלו להעיד כוחבן ואין עושין דין הוה ליה עדים ואין עד נעשה דיין ולר"ע לפי' עד הרוקה אין נעשה דיין בדיני נפשות דדמשמע הכא ושמעתא דמפרש בפ"ב דמכות (ד' יב.) ר"ע אומר מנין לסנהדרין שרקו בחד שבנג את הנפש שתין ממיתין אותו מיד עד שיעמוד בב"ד ת"ל עד עמדו לפני העדה למשפט עד שיעמוד בב"ד אחר ות"ח והת בפרק לוהו (ב"ח ד' כו. ושם) מפרש טעמא משום דכתיב ושפטו העדה והלילו העדה וכיון דחזו ליה דקטליה לו חזו ליה זכותא וי"ל דהכיא דמכות עיקר לבל בי"ח בת לפרש דלת גמרינן מינה דשתי דיני נפשות דבעינן והלילו העדה ובדרבנן לפילו עד המעיד נעשה דיין דמוכח בפ"ק דגיטין (ד' ה:) ובפרק שני דכתובות (ד' כת: ושם") ומעשה דתין המעיד נעשה דיין יש מפרשים משום דה"ל עדות שתין אתה יכול להזימה דיין שהוא עומד עד ויין לו יקבל הזמה על עלמו ועל טעם זה קשה להר"י דלוריינים דתלת מעשה עדים הקרובים לדייגים לו יעידו בפניהם דה"ל עדות שתי אתה יכול להזימה תלת ע"ב יכולין להזימה בב"ד אחר ה"ג בני הזמה גיגמו בב"ד אחר ורשב"ם מפרש משום דכתיב שני התלמים יתלמדין שבועות (ד' ל.) תלו העדים לפני ה' תלו דיינין משמע שיעמדו העדים לפני הדיינין ולא דיינין עדים בעלמן יושבין ודנין ועוד פי' ר"י טעם אחר דתין עד נעשה דיין משום דנפקא לן מביום הגחילו לת בניו דע"פ (ג) הגחלת יום שמעו מבקרי החולה שגתן לבל אחד מבניו יעמידו בל אחד בחלקו לבל ע"פ שמועתו בלילה לא יעמידו בל אחד בחלקו לפי שמעיתו בלילה אין רלויים לדון בל פיסם בדפי' וכיון שתין יכול לדון ע"פ רקייה בלילה עד שיעידו עליהם ביום ה"ל עדים ולבך אין יכול לדון אחר עד נעשה דיין אלמא מהכא הוא דתמעינן דאין עד נעשה דיין וליינו דקאמר בפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין ד' לד:) ור"ת דנפקא ליה שתין דגין לפי' גמר דין אלא ביום מדאיתקש דיינין לגבעים ביום הגחילו מאי עביד ביום ומוקי ליה ביום שתתה מפיל נחלות ואי אתה מפיל נחלות בלילה דבלילה בוחבין ואין עושין דין ומסיק ואזיל בולה סוגיא עד ה"ל עדים ואין עד נעשה דיין ולהכי אילטריך לאחויי עלה אמר רב חסדא דבל עיקר לא מייתי דרשה דביום הגחילו אלא לאפוקי מינה דאין עד נעשה דיין כדמפרש רב חסדא דלא ולו לדלבון אתה אמתי אילטריך בלל [ביום הגחילו] לר"מ ור"ש הא מייתי עלה ואמר רב חסדא ולא קאמר אמר רב חסדא בלילה. **כגון** שרקוה בלילה ולא רקוה ביום ולא עקיבא ניחא דלא גמר *מדיני נפשות כדפירשתי לעיל:

זה הכלל הכל לפי כבודו אמר ר' עקיבא אפי' עניים שבישראל *רואין אותם כאילו הם בני חורין שירדו מנכסיהם שהם בני אברהם יצחק ויעקב *ומעשה באחד שפרע ראש האשה בשוק באת לפני רבי עקיבא וחייבו ליתן לה ארבע מאות זוז, אמר לו: "רבי תן לי זמן", ונתן לו זמן, שמרה עומדת על פתח חצרה ושבר את הכד בפניה ובו כאיסר שמן, גילתה את ראשה והיתה מפשפשת ומנחת ידה על ראשה, העמיד עליה עדים ובא לפני רבי עקיבא א"ל (ג) לזו אני נותן ד' מאות זוז? א"ל "לא אמרת כלום - *החובל בעצמו אף על פי *שאינו רשאי פטור, אחרים שחבלו בו חייבים; והקונץ נטיעותיו אף על פי שאינו רשאי פטור, אחרים חייבין:

גמ' איבעיא להו מנה צורי תנן או מנה מדינה תנן? תא שמע דההוא גברא דתקע ליה לחבריה אתא לקמיה דר' יהודה נשיאה אמר ליה "הא אנא הא ר' יוסי הגלילי הב ליה מנה *צורי" ש"מ מנה צורי תנן, שמע מינה. אמר ליה "הא אנא הא רבי יוסי הגלילי" אילימא ה"ק ליה "הא אנא דחזיתך והא ר' יוסי הגלילי דאמר מנה צורי זיל הב ליה מנה צורי למימרא דעד נעשה דיין והתניא *סנהדרין שראו אחד שהרג את הנפש מקצתן נעשו עדים ומקצתן נעשו דיינין דברי רבי טרפון ר' עקיבא אומר כולם עדים הם *ואין עד נעשה דיין עד כאן לא קאמר ר' טרפון אלא דמקצתן נעשו עדים ומקצתן נעשו דיינין אבל עד נעשה דיין לא קאמר? כי תניא ההיא בגגון שראו בלילה דלא למעבד דינא נינהו ואיבעית אימא הבי קאמר ליה הא אנא דסבירא לי כרבי יוסי הגלילי דאמר מנה צורי והא סהדי דמסהדי בך זיל הב ליה מנה צורי, וסבר רבי עקיבא *האין עד נעשה דיין, והתניא *והבה איש את רעהו באבן או באגרוף *שמעון התימני אומר מה אגרוף מיוחד שמסור לעדה ולעדים אף כל שמסור לעדה ולעדים לשיצתה מהחית העדים, אמר לו ר"ע וכי בפני ב"ד הכהו שיודעין כמה הכהו, ועל מה הכהו: אם על שוקו או ציפר נפשו, ועוד הרי שדרך את חבירו מראש הגג או מראש הבירה ומת, בית דין הולכין אצל בירה או בירה הולכת אצל בית דין, ועוד אם נפלה חוץ ובונה אלא מה אגרוף מיוחד שהוא מסור לעדים אף כל שהוא מסור לעדים לבשיצתה אבן מתחת ידו של מכה פטור קתני מיהת אמר לו רבי עקיבא וכי בפני ב"ד הכהו שיודעין כמה הכהו הא הכהו בפניהם עד נעשה דיין; לדבריו דרבי שמעון התימני קאמר, ולית לא סבירא ליה: תנו רבנן שור תם שהמית והזיק דנין אותו דיני נפשות ואין דנין אותו דיני ממונות, מועד שהמית והזיק דנין אותו דיני ממונות והוזרין ודנין אותו דיני נפשות, קדמו דיני נפשות אין הוזרין ודנין אותו דיני ממונות, קדמו ודנוהו דיני נפשות מאי הוי, ליהדר ולידייניה נמי ממונות? אמר רבא אשבחתינהו לרבנן דבי רב דיתבי וקאמרי הא מני ר"ש התימני היא דאמר מה אגרוף מיוחד שמסור לעדה ולעדים אלמא

זה הכלל הכל לפי כבודו · בגמרא מפרש קושלא היא לו תומרא: **שמרה** · המתין לה עד שרחתה עומדת על פתח חלירה: **וכו' כליסר שמן** · שמן קטי בחיסר: **פע"פ שהזיו רשאי** · כדמפרש טעמא בגמרא וכן קוץ בנטיעות אין רשאי לעשור בבל תשחית תורה אור (דברים כ): **פיזין** · נטיעה בת שנה שתי בסף כדאמר בהמוגם (גיטין נח:): **גמ' מנה צורי** · כ"ה בלעיט ק' זוז: **מנה מדינה** · במינית שבמנה צורי, שלש של מדינה=חלין זוז כדאמר בשור שנגח (גיטין ד' לז:) חלן ביטל תקע ליה כו': **שרשו בגילה** · ומתרת בשבתין לדון אין דגין אלא ע"פ שמועה לפיכך לריך למקנתן להעיד ואם אין שם אלא ג' לריך להוסיף אחרים ולהעיד בפניהם אבל רשו ביום שומעין ע"פ הרוייה לרבי טרפון מיד ורבי יהודה להבניסה בלילי שרפון ש"ל: **שמסור לעדה ולעדים** · שיכול להבילה בב"ד לאומדו אם רשאי אגרוף זה לעשות חבלה זו ואם אין רשאי לא יעלם שממתת חלשותו של זה וכיוצא בזה:

נשיפסה אבן מתחת ידי עדים · שתאבדה מהן, וב"ד לא רשאי אלא ע"פ שרשאי עדים=פטור-דביעין תומדנה בב"ד: **ת"ל ר"ע** · וכי מפי למדן בא בב"ד: **וכי בפני ב"ד הכהו שיודעין כמה הכהו** · בלומר תשבון המכות שהכהו ניכול ללמוד: **או של מה** · על ליזה מהביין: **ניפר נפשו** · תוך שבעגד הלב ונוח הוא לחבל משם: **כ"ד הולכין אצל בירה** · בתמיה וכי הטריח הכתוב ב"ד ללחת מלעבה ולרחות לותה: **או אם נפלה סבירה** · קודם שרקוה בית דין בלוס מלריך הכתוב לחזור ולבנות להרחות גבהה ב"ד אלא לעדים שמכין לתדושיהם וכיון דרלו עדים שמכין לתדושיהם שתומרים לו "בך וכך היה" ולא בעיון מסור לעדה חלת לעדים: **פרע נשיפסה מכן מתחת ידי מבה** · בלומר שבתבד מיד ולא רקוה עדים: **שמתים מדס** · ותתר כן הזיק: **ואין דנין לותו דיני ממונות** · דתם אין משלם אלא מגופו והרי הוא נסקל: **ותורין ודנין לותו דיני נפשות** · ומשלם מן העלייה:

כגון שרקוה בלילה ולא רקוה ביום דגין דיני ממונות לדיני נפשות. העתק מהלוסי גרסאות